

Μαρξισμός και «εθνική ιδέα»

Προλεγόμενα στο κείμενο του Β. Α. Βαζιούλιν

Οι φυλετικές, εθνικές, θρησκευτικές και γενικότερα πολιτισμικές διαφοροποιήσεις και αντιπαλότητες δεν συνδέονται γραμμικά με τις ταξικές. Η πορεία τους δρομολογείται από τις προταξικές βαθμίδες της ιστορίας και από τα κοινωνικά εκείνα κατάλοιπα, τα οποία η πραγματοποιούμενη σε συνθήκες κυριαρχίας των κεφαλαιοκρατικών σχέσεων «παγκοσμιοποίηση» όχι μόνο δεν εξάλειψε, αλλά τα αναπαράγει μετασηματισμένα ως οργανωριοθετικά στοιχεία της σύμφυτης με την κεφαλαιοκρατία αύξουσας ανισομέρειας.

Έτσι, οι εν λόγω διαφοροποιήσεις και αντιπαλότητες προβάλλουν σήμερα ως ιδιότυπες εκφάνσεις του παγκοσμιοποιούμενου και εν πολλοίς πλανητικού πλέον πεδίου των ταξικών συγκρούσεων. Ενός πεδίου αλληλένδετων και αλληλοαποκλειόμενων ομαδοποιήσεων, παγκόσμιων οργανισμών, πολυεθνικών ομίλων, συνασπισμών κρατών, μεμονωμένων κρατών, μειονοτήτων, πολιτισμικών-θρησκευτικών παραδόσεων κ.λπ.

Το πρόβλημα επιτείνεται σήμερα με την επικράτηση της αστικής αντεπανάστασης και της κεφαλαιοκρατικής παλινόρθωσης στις χώρες του «υπαρκτού σοσιαλισμού» και τις παγκόσμιες επιπτώσεις τους, με το έλλειμμα συλλογικότητας στη βάση μιας άμεσα ορατής και συνεγείρουσας προοπτικής στην κατεύθυνση της επαναστατικής απελευθέρωσης-χειραφέτησης της ανθρωπότητας. Τα παραπάνω ωθούν στο επίπεδο της καθημερινής συνείδησης σε προσφυγή σε αρχέγονα, παραδοσιακά και κατά το δυ-

νατόν άμεσα αντιληπτά και δεδομένα ερείσματα και κριτήρια ομαδοποιήσεων, αντιπαλοτήτων, εντάξεων και αποκλεισμών. Αυτή η εν πολλοίς ασυνείδητη προσφυγή του φαντασιακού στο (συνήα απρόβλεπτο και λόγω του υπερβάλλοντος ζήλου των κονδυλοφόρων) παρελθόν —ή μάλλον στα εκάστοτε επιλεγόμενα και προσφερόμενα για λαθροχειρικές μυθοπλασίες στοιχεία του παρελθόντος— συνιστά υπαρξιακή ανάγκη επιβίωσης μέσω «συλλογικών εγχειρισμών» (βλ. ψευδοσυλλογικότητες) σε συνθήκες εκ πρώτης όψεως ανυπέροβλητης κυριαρχίας του αδυσώπητου ανταγωνισμού, σε μια κατακεραματισμένη και σπαρασσόμενη από αντιφάσεις ανθρωπότητα.

Το δίπολο εθνικισμός (φονταμενταλισμός κ.λπ.)—κοσμοπολιτισμός προβάλλει σήμερα ως νόμισμα με δυο όψεις. Η προτεινόμενη από κάποιους αντικατάσταση του παραδοσιακού εθνοκεντρισμού με μια διασταλτική και «εκσυγχρονιστική» εκδοχή ευρωπαϊκού επαρχιωτισμού-ευρωκεντρισμού καθιστά σαφή τα αδιέξοδα και τις επιπτώσεις αυτού του διπόλου. Φανερώνει ότι στη θέση του «παραδοσιακού» εθνικισμού-σοβινισμού, αλλά συχνά παράλληλα και από κοινού μ' αυτόν, προβάλλει η «κοσμοπολιτική» αξίωση «παγκοσμιοποίησης», η οποία ανάγεται στη θεσμοποίηση και νομιμοποίηση των όρων ληστρικής νομής ή αναδιανομής του πλούτου του πλανήτη από τα μεν ή τα δε κέντρα (και παράκεντρα) του ιμπεριαλισμού. Εδώ η «πολυπολιτισμικότητα» μετατρέπεται σε αντικείμενο και μέσο ταυτόχρονα χειραγωγικής και παρελκυστικής δια-

χείρισης των όρων αυτής της νομής (βλ. σχε-
τικά Θ. Αλεξίου, «Η πολυπολιτισμική κοι-
νωνία: Μύθος και πραγματικότητα»,
ΟΥΤΟΠΙΑ, Νο 31, 1998, σσ. 67-84).

Στο βαθμό που εξαντλούνται τα όρια ε-
κτατικής ανάπτυξης της παγκόσμιας κεφα-
λαιοκρατίας με τη νομή της «πίτας» του τέ-
ως «υπαρκτού σοσιαλισμού» και των «τρι-
τοκοσμικών» επιρροών του, στη θέση των
κοσμοπολιτικών ιδεολογημάτων της υπερε-
θνικής παντοκρατορίας της μιας και μονα-
δικής Αγοράς και της αδιαμφισβήτητης δι-
καιουσύνης που απονέμει το «αόρατο χέρι»
της (αρχικά μάλιστα παράλληλα μ' αυτά),
αναδεικνύονται με ιδιαίτερη ένταση ιδεολο-
γήματα περί εθνικών δικαίων και ζωτικών
συμφερόντων, περί εθνικής και διεθνούς
Ύβρεως και Νεμέσεως, περί «συγκρούσεως
πολιτισμών» (βλ. τα τερατουργήματα τύπου
Σ. Χάντιγκτον).

Σ' αυτά τα πλαίσια προτείνουμε στον α-

ναγνώστη το κείμενο του Β. Α. Βαζιούλιν.
Πρόκειται για ένα κείμενο πολεμικής, το ο-
ποίο δεν εξυπηρετεί μόνο ενημερωτικές ανά-
γκες αναφορικά με τα τεκταινόμενα στη Ρω-
σία, αλλά βοηθά στην ανάδειξη τυπικών
γνωρισμάτων της ιδεολογίας, των διαθέσεων
και της συμπεριφοράς πληθυσμών με μακρο-
χρόνια παράδοση «αγροτικών κοινοτήτων»,
ιδιαίτερα σε συνθήκες αντεπανάστασης και
κρίσης του επαναστατικού κινήματος. Η δη-
μοσίευσή του αποκτά ιδιαίτερη επικαιρότη-
τα στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα
με την ιδιότυπη αναβίωση αντιδραστικών
και σκοταδιστικών ιδεολογημάτων που πα-
ραπέμπουν στον «ελλήνων τις κοινότητες»
και στις ελληνορθόδοξες «μεγάλες ιδέες»,
διάκονοι των οποίων αναγορεύονται συχνά
ανανήψαντες εκ του μαρξιστικού παρελθό-
ντος τους «διανοούμενοι»...

Δημήτρης Πατέλης

Βίκτωρ Αλεξέγιεβιτς Βαζιούλιν Το «Μεγάλο σχέδιο» του Ι. Α. Ζιουγκάνοφ και ο μαρξισμός

Περί του «Μανιφέστου» της Λαϊκής Πατριωτικής Ένωσης Ρωσίας
ή το γνώριμο δεν σημαίνει ότι είναι εγνωσμένο

Πολλοί κομμουνιστές δεν θεωρούν
τον Γ. Α. Ζιουγκάνοφ κομμουνιστή,
υποθέτοντας ότι είναι σοσιαλδημο-
κράτης είτε πιθανόν και κάτι άλλο. Για την
πραγματική διευκρίνιση αυτού του ζητήμα-
τος είναι απαραίτητο, πέραν της σκοπιάς
της καθημερινής συνείδησης και των συ-

ναισθημάτων, να υποβληθούν οι απόψεις
του ηγέτη του ΚΚΡΟ και της Λαϊκής Πα-
τριωτικής Ένωσης Ρωσίας (ΛΠΕΡ) σε θεω-
ρητική ανάλυση. Στο παρόν προτεινόμενο
στον αναγνώστη άρθρο θα επιχειρήσουμε
να εξετάσουμε το «Μεγάλο σχέδιο» που
παρουσίασε ο Γ. Α. Ζιουγκάνοφ στο «Μα-